

Φ
ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΓΕΩΡΓΙΑΣ, ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ
ΚΑΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

**ΓΝΩΜΟΔΟΤΗΣΗ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΑ ΑΡΘΡΑ 29 ΚΑΙ 30
ΟΙ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΑΠΟ ΟΡΙΣΜΕΝΑ ΕΡΓΑ
ΝΟΜΟΙ ΤΟΥ 2018 ΕΩΣ 2021**

**ΕΡΓΟ «ΜΕΕΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΙΣΧΥΟΣ 4.7 MW ΤΗΣ
ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ EASYPOWER, ΚΑΤΑ 1.83 MW ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΑΓΙΟΣ ΣΩΖΟΜΕΝΟΣ ΤΗΣ
ΕΠΑΡΧΙΑΣ ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ»**

Αρ. Αίτησης για Πολεοδομική Άδεια: ΛΕΥ/01132/2012/B

1. Εισαγωγή

Στο πλαίσιο των περί της Εκτίμησης των Επιπτώσεων στο Περιβάλλον από Ορισμένα Έργα Νόμων του 2018 έως 2021, υποβλήθηκε την 1/2/2023, στην Περιβαλλοντική Αρχή, η Μελέτη Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον (ΜΕΕΠ) για το Έργο. Η «ΜΕΕΠ για την επέκταση φωτοβολταϊκού πάρκου ισχύος 4.7 MW της εταιρείας EasyPower, κατά 1.83MW στην περιοχή Άγιος Σωζόμενος της επαρχίας Λευκωσίας», υποβλήθηκε με σχετική επιστολή από το Διευθυντή του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως (Αρ. Φακ. ΛΕΥ/01132/2012/B και ημερομηνία 23/01/2023) για αξιολόγηση.

Με την υποβολή της εν λόγω ΜΕΕΠ, ο κύριος του έργου προχώρησε, όπως προβλέπουν οι πιο πάνω Νόμοι, στη γνωστοποίηση σε δύο (2) ημερήσιας κυκλοφορίας εφημερίδες, για την υποβολή στην Περιβαλλοντική Αρχή εντός τριάντα (30) ημερών, απόψεων ή παραστάσεων από το κοινό αναφορικά με το περιεχόμενο της ΜΕΕΠ ή αναφορικά με τις επιπτώσεις που η εκτέλεση ή η λειτουργία του έργου ενδέχεται να επιφέρει στο περιβάλλον.

Για το εν λόγω έργο πραγματοποιήθηκε ανάρτηση σχετικής ανακοίνωσης στον πίνακα ανακοινώσεων του κοινοτικού συμβουλίου Ποταμιάς, για υποβολή σχολίων, εισηγήσεων, ή παρατηρήσεων σχετικά με τα περιβαλλοντικά θέματα που αφορούν την υλοποίηση του προτεινόμενου έργου. Επίσης, η σχετική ΜΕΕΠ αποστάληκε στην κοινότητα Ποταμιάς και ήταν διαθέσιμη προς όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η ΜΕΕΠ επιπρόσθετα αναρτήθηκε στην ιστοσελίδα της μελετητικής εταιρείας για ενημέρωση όλων των ενδιαφερόμενων μερών πριν την υποβολή της στην Περιβαλλοντική Αρχή. Περαιτέρω, διεξήχθησαν προσωπικές συνεντεύξεις με εργαζόμενους και ιδιοκτήτες των γειτονικών υποστατικών με τη μέθοδο των ερωτηματολογίων.

Η Επιτροπή Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον εξέτασε το Έργο σε συνεδρία της στις 30/01/2024. Με βάση τις απόψεις των μελών της Επιτροπής, την επιτόπια επίσκεψη, τις θέσεις των

διαφόρων Τμημάτων, την Έκθεση Οικολογικής Αξιολόγησης και τη ΜΕΕΠ ετοιμάστηκε η Γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής.

2. Ιστορικό του έργου

Ο Διευθυντής του Τμήματος Πολεοδομίας και Οικήσεως, απέστειλε με επιστολή του ημερ. 5/6/2012 ΜΕΕΠ για την κατασκευή και λειτουργία φωτοβολταϊκού πάρκου 4.7 MW, στον Άγιο Σωζόμενο. Το τεμάχιο ανάπτυξης του εν λόγω φωτοβολταϊκού πάρκου είναι το ίδιο με το υπό αξιολόγηση φωτοβολταϊκό πάρκο (Τεμ. 134, Φ/Σχ: 31/41). Για την κατασκευή του εν λόγω φωτοβολταϊκού πάρκου εκτιμήθηκε η ανάγκη τοποθέτησης 19.568 φωτοβολταϊκών πλαισίων από πολυκρυσταλλικές κυψέλες πυριτίου. Τα φωτοβολταϊκά πλαίσια θα τοποθετούνταν σε σειρές, πάνω σε σταθερές μεταλλικές βάσεις, ενώ η στερέωση στο έδαφος θα γινόταν με ειδική ελικοειδή βίδα, έτσι ώστε να μην απαιτείται κατασκευή βάσης από οπλισμένο σκυρόδεμα. Η εν λόγω ΜΕΕΠ αξιολογήθηκε ενώπιον της Επιτροπής Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον στις 6/8/2012 και ακολούθως έλαβε θετική Γνωμοδότηση της Περιβαλλοντικής Αρχής ημερ. 31/1/2013. Ακολούθως, το εν λόγω φωτοβολταϊκό πάρκο έλαβε Πολεοδομική Άδεια στις 27/6/2018. Το συγκεκριμένο φωτοβολταϊκό πάρκο κατασκευάστηκε και βρίσκεται ήδη σε λειτουργία.

3. Σκοπός και περιγραφή της ανάπτυξης

Το προτεινόμενο έργο αφορά την επέκταση υφιστάμενου φωτοβολταϊκού συστήματος παραγωγής ηλεκτρικής ενέργειας 4.7 MW κατά 1.83 MW (δηλαδή η συνολική εγκατεστημένη ισχύς θα είναι 6.53 MW), το οποίο βρίσκεται στην κοινότητα Αγίου Σωζόμενου της επαρχίας Λευκωσίας. Το υπό μελέτη τεμάχιο ανήκει στον κ. Α.Α. και μισθώθηκε μακροχρόνια από την εταιρεία Easy Power (Cyprus) Ltd για το εν λόγω σκοπό. Το υφιστάμενο φωτοβολταϊκό πάρκο είναι πλήρως αδειοδοτημένο και η υπό αξιολόγηση ΜΕΕΠ επικεντρώθηκε μόνο στο αίτημα επέκτασης της ισχύος αυτού.

Η επιπρόσθετη φωτοβολταϊκή μονάδα (1.83 MW) προτείνεται να λειτουργήσει ως ανεξάρτητη μονάδα ηλεκτροπαραγωγής και αποτελεί κλασική εφαρμογή μετατροπής ηλιακής ενέργειας σε ηλεκτρική ενέργεια μέσω της ενεργοποίησης των στοιχείων που δομούν τους φωτοβολταϊκούς πίνακες και της μετατροπής τους σε ηλεκτρική ενέργεια. Ο σχεδιασμός της επέκτασης της ισχύος του υφιστάμενου φωτοβολταϊκού πάρκου θα πραγματοποιηθεί με την εφαρμογή της τεχνικής της πασσαλόμπηξης (σε βάθος 0.85 – 1.5 m) για τη στήριξη των πλαισίων, αποφεύγοντας έτσι τη χρήση σκυροδέματος. Επίσης, θα πραγματοποιηθεί περιορισμένη εξομάλυνση του εδάφους του τεμαχίου, λόγω του ότι το έδαφος όπου θα τοποθετηθούν τα νέα πλαίσια είναι επίπεδο. Για την επέκταση της ισχύος του φωτοβολταϊκού πάρκου, απαιτείται όπως κατασκευαστεί 2^{ος} υποσταθμός της ΑΗΚ με εμβαδόν 40 m² εντός του τεμαχίου (επιπρόσθετος του ήδη αδειοδοτημένου υποσταθμού). Επιπρόσθετα, θα απαιτηθεί τροποποίηση της υφιστάμενης περιφράξης, ενώ θα ενισχυθεί η υφιστάμενη περιμετρική φύτευση από θαμνώδη και χαμηλή δενδρώδη βλάστηση με στόχο την περαιτέρω περιβαλλοντική και αισθητική ένταξη στο τοπίο και την ενίσχυση της πανίδας και των επικονιαστών.

Για την ολοκλήρωση των εγκαταστάσεων του φωτοβολταϊκού πάρκου θα απαιτηθούν περίπου 2772 φωτοβολταϊκά πλαίσια τύπου SPR-P6-660-UPP τα οποία αποτελούνται από πολυκρυσταλλικά κύτταρα πυριτίου (p-Si) και θα φέρουν διαστάσεις 1.303 x 2.384 x 35 mm. Η δυναμική του κάθε φωτοβολταϊκού πίνακα ανέρχεται στα 660 W και εκτιμάται ότι από τη λειτουργία

του θα παράγονται περίπου 2.745 MWh ηλεκτρικής ενέργειας ετησίως. Στο προτεινόμενο φωτοβολταϊκό πάρκο δεν θα τοποθετηθούν συστήματα αποθήκευσης ενέργειας (μπαταρίες). Τα φωτοβολταϊκά πλαίσια θα τοποθετηθούν στερεωμένα σε βάσεις, σε σειρές και θα εγκατασταθούν περίπου 55 μετασχηματιστές τάσης. Επίσης, θα χρησιμοποιηθούν περίπου 1350 m περίφραξης για την τροποποίηση της υφιστάμενης και θα χρησιμοποιηθεί περιορισμένη ποσότητα προκατασκευασμένων υλικών και μπετόν για την κατασκευή του δωματίου του 2^{ου} μετασχηματιστή και του 2^{ου} υποσταθμού της ΑΗΚ. Η συνολική έκταση γης που θα σφραγιστεί θα ανέρχεται στα 216 m² (150 m² για τον διαμορφωμένο χώρο στάθμευσης και 66 m² για το επιπλέον δωμάτιο του υποσταθμού ΑΗΚ). Περαιτέρω, θα τοποθετηθούν περίπου 6 σωλήνες φωτισμού, ύψους 1.6 m για τον περιμετρικό φωτισμό και 6 θερμικές κάμερες (συστήματα ασφαλείας). Η απόσταση από τα όρια του τεμαχίου της ανάπτυξης δεν θα είναι μικρότερη των 6 m.

Η πρόσβαση στην περιοχή μελέτης επιτυγχάνεται μέσω εγγεγραμμένου δημόσιου δρόμου που εφάπτεται σε όλη τη δυτική πλευρά του τεμαχίου 134. Για την πρόσβαση στο φωτοβολταϊκό πάρκο δεν θα υπάρξουν οποιεσδήποτε εργασίες για διαμόρφωση της εισόδου, αφού θα χρησιμοποιηθούν οι υφιστάμενες εγκαταστάσεις.

Για τη σύνδεση της μονάδας με το δίκτυο της ΑΗΚ προβλέπεται η κατασκευή αποκλειστικού δικτύου, στο οποίο δεν συνδέεται άλλος παραγωγός ή καταναλωτής (τύπος «express»). Το δίκτυο θα καταλήγει σε υποσταθμό της ΑΗΚ. Πρώτα όμως θα εγκατασταθούν μετρητικές διατάξεις, μέσω των οποίων θα μετριέται η εισερχόμενη, εξερχόμενη και άεργος ενέργεια, καθώς και η ισχύς. Σε επιστολή της προς τον Κύριο του Έργου, η ΑΗΚ ανέφερε ότι στο πλαίσιο αξιολόγησης αίτησης του Κυρίου του Έργου για την ηλεκτρική σύνδεση του ΦΒ πάρκου, θα εκπονηθεί τεχνοοικονομική μελέτη για τον καθορισμό των όρων σύνδεσης με τους οποίους θα προχωρήσει η ηλεκτροδότηση.

Εκτιμάται ότι οι εργασίες κατασκευής του προτεινόμενου έργου θα είναι περίπου 100 μέρες.

4. Χωροθέτηση της ανάπτυξης και περιγραφή υφιστάμενου περιβάλλοντος

Η προτεινόμενη ανάπτυξη χωροθετείται στο τεμάχιο 134 (Φ.Σχ.:31/41, τμήμα 0), το οποίο εμπίπτει στην κοινότητα του Αγίου Σωζόμενου (εγκαταλελειμμένη κοινότητα μετά τις εχθροπραξίες του 1963). Η συνολική έκταση της υφιστάμενης και της προτεινόμενης ανάπτυξης θα ανέρχεται περίπου στις 66.924 m², με τη συνολική έκταση του τεμαχίου να είναι 90.489 m², ενώ πιο συγκεκριμένα το υπό αξιολόγηση φωτοβολταϊκό πάρκο θα καταλαμβάνει έκταση περίπου 12.259 m². Το εν λόγω τεμάχιο διέπεται από τις πρόνοιες της Δήλωσης Πολιτικής της επαρχίας Λευκωσίας και εμπίπτει εντός πολεοδομικής ζώνης Ζ1 (Ζώνη Προστασίας), λόγω του ότι εμπίπτει στα όρια του κυβερνητικού υδατικού έργου «Ανακυκλωμένο Βαθειάς Γωνιάς».

Το εν λόγω τεμάχιο δεν εμπίπτει εντός ξηρικού αναδασμού. Τμήμα του υπό μελέτη τεμαχίου χρησιμοποιείται για καλλιέργεια σιτηρών και για αποθήκευση μπάλων σιτηρών, ενώ το μεγαλύτερο τμήμα αυτού χρησιμοποιείται για την παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ. Συνεπώς, με τη λειτουργία του προτεινόμενου έργου η χρήση του τεμαχίου θα αφορά αποκλειστικά παραγωγή ηλεκτρικής ενέργειας από ΑΠΕ.

Το υπό μελέτη τεμάχιο βρίσκεται σε υψόμετρο περίπου 185 m, έχει μικρές υψομετρικά κλίσεις εδάφους και απέχει περίπου 1300 m από την οικιστική περιοχή της κοινότητας Ποταμιάς. Η άμεση

περιοχή μελέτης βρίσκεται σε απόσταση περίπου 130 m με την προστατευόμενη περιοχή του δικτύου Natura 2000 «ΕΖΔ Αλυκός Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος (CY2000002)» που βρίσκεται στα δυτικά του τεμαχίου. Σε απόσταση 200 και 150 m υπάρχουν οι ποταμοί Αλυκός και Γιαλιάς που βρίσκονται στα δυτικά και ανατολικά του τεμαχίου 134. Το βόρειο, ανατολικό και δυτικό σύνορο του τεμαχίου 134 εφάπτονται σε αργάκι, ενώ αργάκι διασχίζει το τεμάχιο στην νότια πλευρά του. Η άμεση περιοχή μελέτης εμπίπτει στο υδατικό σώμα CY-17 της Κεντρικής και Δυτικής Μεσαορίας. Όσον αφορά περάσματα διέλευσης αποδημητικών άγριων πτηνών, το τεμάχιο ανάπτυξης βρίσκεται σε απόσταση 17 km από το κοντινότερο που βρίσκεται στα δυτικά του τεμαχίου.

Στην ευρύτερη περιοχή μελέτης υπάρχει η γοθική εκκλησία του Αγίου Μάμα, η εκκλησία του Αγίου Νεκταρίου, αρχαίος οικισμός, η νεκρή ζώνη, ενώ σε απόσταση περίπου 540 m από το τεμάχιο υπάρχει το πεδίο βολής της ποταμιάς. Επίσης, στην άμεση περιοχή μελέτης υπάρχουν τέσσερα ολοκληρωμένα φωτοβολταϊκά πάρκα και εγκαταλελειμμένα υποστατικά.

Η περιοχή μελέτης ανήκει γεωλογικά στην Ιζηματογενή Ακολουθία Τροόδους, ενώ η λιθολογία αυτής αποτελείται από βιοασβεστικούς και άλλους ψαμίτες, αμμούχες μάργες και κροκαλοπαγή, ιλύες, χαλίκια, μάργες και ασβεστόλιθους. Επίσης, εμπίπτει εντός σεισμικής ζώνης 2, όπου ο συντελεστής μέγιστης εδαφικής επιτάχυνσης A_{max} είναι της τάξης του 0.2 σε ποσοστό του g .

Η ποιότητα της ατμόσφαιρας στην περιοχή μελέτης αναφέρεται ότι μπορεί να θεωρηθεί ότι βρίσκεται εντός των επιτρεπτών ορίων που καθορίζει η κυπριακή νομοθεσία. Αυτό το συμπέρασμα εξάγεται λαμβάνοντας υπόψη την παραδοχή ότι εντός της περιοχής μελέτης δεν υπάρχουν σημαντικές πηγές αέριων ρύπων, αφού η τοπική διακίνηση οχημάτων είναι σχεδόν ανύπαρκτη και δεν εκτελούνται σημαντικές βιομηχανικές διεργασίες στην περιοχή.

Όσον αφορά την ηλιακή ακτινοβολία, σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ, στις κεντρικές και ανατολικές πεδινές περιοχές ο μέσος όρος των ωρών ηλιοφάνειας (ο ήλιος βρίσκεται πάνω από τον ορίζοντα) για το σύνολο του έτους ανέρχεται στο 75%. Η μέση ημερήσια ακτινοβολία που δέχεται η Κύπρος ανέρχεται στα 2.3 kWh/m² κατά τους χειμερινούς μήνες (Δεκέμβριο-Ιανουάριο) και περίπου 7.2 kWh/m² τον Ιούλιο. Η μέση ετήσια ακτινοβολία ανέρχεται στα 2200 kWh/m².

Για τις ανάγκες εκπόνησης της ΜΕΕΠ πραγματοποιήθηκαν τρεις (3) καταγραφές χλωρίδας και πανίδας περί τα τέλη Μαΐου 2022. Αξίζει να σημειωθεί ότι στο πλαίσιο εκπόνησης της Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης πραγματοποιήθηκαν 10 καταγραφές πτηνοπανίδας, τις περιόδους μεταξύ 28/5/2022 - 31/5/2022 (3) και 20/3/2023 - 2/4/2023 (7).

Εντός του τεμαχίου υπάρχει κυρίως άγρια βλάστηση. Το τεμάχιο χρησιμοποιείτο εποχικά για την καλλιέργεια σιτηρών. Εντός του τεμαχίου καταγράφηκαν τα ακόλουθα είδη χλωρίδας: *Prosopis farcta*, *Heliotropium hirsutissimum*, *Amaranthus albus* (χωροκατακτητικό), *Ziziphus lotus* (ο οικότοπος 5220* που σχηματίζεται από την παρουσία θαμνών του είδους προστατεύεται), *Ecballium elaterium*, *Crataegus azarolus*, *Salsola tragus*, *Glebionis coronaria*, *Malva multiflora*, *Sinapis alba*, *Pinus brutia*, *Rosmarinus officinalis*, *Piptatherum miliaceum*, *Rumex pulcher* subsp. *woodsii*, *Ficus carica*, *Avena sterilis*, *Asperugo procumbens*, *Calendula arvensis*, *Capsella bursa-pastoris*, *Fumaria bracteosa*, *Oxalis pes-caprae*, *Olea europaea*. Επίσης, σύμφωνα με τη Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, εντός του τεμαχίου ανάπτυξης εντοπίστηκαν άτομα του είδους *Sclerochloa dura*, το οποίο αποτελεί είδος Κόκκινου Βιβλίου.

Κατά τις επιτόπιες καταγραφές που έγιναν στο πλαίσιο της ΜΕΕΠ, δεν παρατηρήθηκαν είδη πανίδας πέραν των ζώων που βρίσκονται σε υποστατικά εκτροφής. Όμως, αναμένεται ότι απαντώνται τα ακόλουθα είδη πανίδας: *Lepus europaeus*, *Vulpes vulpes*, *Hemiechinus auritus dorotheae* (ενδημικό), *Rattus rattus*, *Mus musculus*.

Όσον αφορά τα είδη πτηνοπανίδας που καταγράφηκαν εντός του τεμαχίου μελέτης, αυτά είναι: *Galerida cristata*, *Passer domesticus*, *Columba livia*¹, *Delichon urbicum*, *Francolinus francolinus*¹, *Burhinus oedicnemus*¹, *Pica pica*¹, *Alectoris chukar*¹, *Parus major*, *Falco tinnunculus*, *Streptopelia decaocto*¹, *Columba palumbus*¹, *Cettia cetti*, *Carduelis cannabina*, *Coracias garrulus*¹, *Sylvia melanothorax*¹, *Fringilla coelebs*, *Egretta garzetta*¹, *Acrocephalus scirpaceus*, *Apus apus*, *Bubulcus ibis*, *Carduelis carduelis*, *Cisticola juncidis*, *Chloris chloris*, *Corvus cornix*, *Corvus monedula*¹, *Hirundo rustica*, *Motacilla alba*, *Sylvia melanocephala*, *Sylvia curruca*.

Κατά τη διάρκεια της επιτόπιας επίσκεψης που έγινε, στο πλαίσιο αξιολόγησης της εν λόγω ΜΕΕΠ, εντοπίστηκε αριθμός αιωνόβιων ελιών περιμετρικά του τεμαχίου 134 στα νότια και νοτιοδυτικά, πλησίον του δρόμου.

5. Περιγραφή των περιβαλλοντικών στοιχείων που ενδέχεται να επηρεαστούν σοβαρά από το Έργο και των πιθανών επιπτώσεων που το Έργο ενδέχεται να προκαλέσει στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Κατά την κατασκευή

Οι επιπτώσεις που αναμένεται να δημιουργηθούν κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών (βραχυπρόθεσμες) αφορούν μεταξύ άλλων τις ακόλουθες:

5.1. Επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά

- Κατά την περίοδο των εργασιών κατασκευής του προτεινόμενου έργου θα παράγονται περίπου 55 λίτρα/άτομο/ημέρα αστικών λυμάτων από το προσωπικό του εργοταξίου, συνεπώς, εκτιμάται ότι για 6 άτομα προσωπικό θα παράγονται περίπου 330 λίτρα/μέρα.

5.2. Επιπτώσεις στο έδαφος

- Οι εργασίες διαμόρφωσης του τεμαχίου αναμένονται να είναι περιορισμένες. Θα υπάρξει ελαφρά εξομάλυνση του εδάφους, συμπίεση της επιφάνειας και επίστρωση με υλικό επιχωμάτωσης για την κάλυψη όλων των ανωμαλιών, όπου χρειάζεται, για την τοποθέτηση των φωτοβολταϊκών πλαισίων.
- Εκτιμάται ότι κατά τη διάρκεια των κατασκευαστικών εργασιών θα παραχθούν στερεά απορρίμματα τα οποία θα αποτελούνται από υλικά του εργοταξίου από τα τεχνικά έργα, υλικά συσκευασίας και άχρηστα μπάζα. Επίσης, αναμένεται ότι η παραγωγή μικρού όγκου (~10-15 kg/άτομο) αστικών αποβλήτων από το προσωπικό του εργοταξίου.

5.3. Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας

- Η ατμόσφαιρα θα επιβαρυνθεί τοπικά με αύξηση των επιπέδων σκόνης κατά τη διαμόρφωση του χώρου του έργου. Η δημιουργία της σκόνης θα είναι βραχυπρόθεσμη και θα παρατηρείται

¹ Είδη πτηνοπανίδας που καταγράφηκαν κατά τη διάρκεια των πτηνοπαρατηρήσεων για την εκπόνηση της Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, τα οποία χαρακτηρίζονται ως σημαντικά και τα οποία εμπίπτουν στο Παράρτημα Ι ή ΙΙ της Οδηγίας 2009/147/ΕΚ.

μόνο κατά τη μετακίνηση των οχημάτων η οποία θεωρείται ότι θα επιφέρει αμελητέο αποτέλεσμα και κατά τη διενέργεια των χωματουργικών εργασιών (~ένα μήνα).

5.4. **Επιπτώσεις στο τοπίο**

- Αναμένεται ότι κατά τη φάση κατασκευής θα προκύψει μερική αισθητική ρύπανση λόγω της διενέργειας των κατασκευαστικών εργασιών (π.χ. εναπόθεση και συσσώρευση υλικών εντός του χώρου του εργοταξίου, μετακίνηση εξοπλισμού στο οδικό δίκτυο κτλ.).

5.5. **Επιπτώσεις στους βιολογικούς πόρους**

- Οι εργασίες κατασκευής του φωτοβολταϊκού πάρκου θα προκαλέσουν όχληση στα είδη πτηνοπανίδας της άμεσης περιοχής μελέτης, λόγω της αύξησης του περιβαλλοντικού θορύβου και της συγκέντρωσης σκόνης, κάτι που θα αναγκάσει τα είδη πτηνοπανίδας είτε να ελαχιστοποιήσουν τη δραστηριότητά τους, είτε να απομακρυνθούν από την περιοχή. Η εν λόγω όχληση θα είναι προσωρινή, μικρής έκτασης και θα τερματιστεί με την ολοκλήρωση των εργασιών κατασκευής.
- Λόγω του ότι εντός του τεμαχίου ανάπτυξης δεν καταγράφηκαν οποιεσδήποτε φωλιές πτηνών, δεν αναμένεται απώλεια φωλιών, ούτε απώλεια ειδών πτηνοπανίδας. Η αφαίρεση των ειδών χλωρίδας εντός του τεμαχίου δεν αναμένεται να προκαλέσει επιπτώσεις στα είδη πτηνοπανίδας τα οποία χρησιμοποιούν την περιοχή για ανάπαυση και τροφοληψία.
- Θα χρειαστεί να αφαιρεθούν είδη χλωρίδας τα οποία περιλαμβάνουν χαμηλή βλάστηση τόσο γεωργικής καλλιέργειας, όσο και φυσικής βλάστησης, περιλαμβανομένου του είδους *Sclerochloa dura*. Η αφαίρεση των ειδών χλωρίδας θα περιοριστεί εντός των ορίων ανάπτυξης του προτεινόμενου έργου, όπου δεν υπάρχει συνεχής ιστός φυσικής βλάστησης. Δεν θα πραγματοποιηθούν εργασίες που θα έχουν ως αποτέλεσμα τον κατακερματισμό οικοτόπων ή την αποψίλωση δασωδών εκτάσεων.

5.6. **Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον**

- Οι κυριότερες διεργασίες που αναμένεται να συμβάλουν στην αύξηση των επιπέδων θορύβου στην ευρύτερη περιοχή μελέτης θα είναι οι χωματουργικές εργασίες, η κυκλοφορία βαρέων οχημάτων που μεταφέρουν υλικά εντός ή εκτός του εργοταξίου και η λειτουργία των διαφόρων οχημάτων και μηχανημάτων που θα βρίσκονται εντός του χώρου του εργοταξίου. Η αύξηση του θορύβου θα είναι βραχυπρόθεσμη και παροδική.
- Δεν αναμένεται σημαντική αύξηση διακίνησης βαρέων και μη οχημάτων από και προς το εργοτάξιο στο οδικό δίκτυο της γύρω περιοχής. Κατά τη φάση κατασκευής εκτιμάται ότι θα πραγματοποιηθούν 30 δρομολόγια φορτηγών για τη μεταφορά των πλαισίων και των βάσεων, 25 δρομολόγια φορτηγών για τη μεταφορά άλλων δομικών υλικών, χαλικιού και μπετόν, 60 δρομολόγια για τη μεταφορά προσωπικού και μηχανικών, 4 δρομολόγια εκσκαφέα.

Κατά τη λειτουργία

Οι κυριότερες επιπτώσεις που αναμένεται να δημιουργηθούν κατά τη διάρκεια λειτουργίας της ανάπτυξης αφορούν μεταξύ άλλων τα πιο κάτω:

5.7. **Επιπτώσεις στα επιφανειακά και υπόγεια νερά**

- Για τον καθαρισμό των φωτοβολταϊκών πλαισίων κάθε τρίμηνο θα απαιτείται η χρήση περίπου 25 m³ νερού, το οποίο θα μεταφέρεται στο προτεινόμενο έργο μέσω βυτιοφόρων.

5.8. **Επιπτώσεις στο έδαφος**

- Δεν αναμένονται οποιεσδήποτε επιπτώσεις στο έδαφος.

5.9. **Επιπτώσεις στην ποιότητα της ατμόσφαιρας**

- Η ετήσια εξοικονόμηση εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα από τη λειτουργία του φωτοβολταϊκού πάρκου εκτιμάται ότι θα ανέρχεται σε περίπου 500 τόνους ετησίως.
- Κατά τη λειτουργία του έργου δε θα δημιουργούνται οποιεσδήποτε εκπομπές σκόνης, ή/και αέριων ρύπων που να επιφέρουν επιπτώσεις στο ατμοσφαιρικό περιβάλλον.
- Στην περίπτωση πυρκαγιάς στο φωτοβολταϊκό πάρκο, η φωτιά θα οδηγήσει στην απελευθέρωση αέριων ρυπαντών στην ατμόσφαιρα, των στοιχείων Cd, Te, Se και As.

5.10. **Επιπτώσεις στο τοπίο**

- Δεν αναμένονται οποιεσδήποτε επιπτώσεις στο τοπίο, λόγω του ότι στο τεμάχιο ανάπτυξης υπάρχει ήδη αδειοδοτημένο φωτοβολταϊκό πάρκο.

5.11. **Επιπτώσεις στους βιολογικούς πόρους**

- Η επέκταση του φωτοβολταϊκού πάρκου δεν αναμένεται να αυξήσει σημαντικά το φόρτο των εργασιών συντήρησης, ούτε τη διάρκειά τους, συνεπώς πέραν της μερικής υφιστάμενης όχλησης κατά τη διάρκεια των εργασιών συντήρησης, δεν αναμένεται να παρατηρηθεί οποιαδήποτε επιπρόσθετη επίπτωση στα είδη πτηνοπανίδας της περιοχής.
- Στην περιοχή μελέτης, οι διάδρομοι και η συνοχή μεταξύ των βιοτόπων της περιοχής δεν αναμένεται να επηρεαστούν από το προτεινόμενο έργο, ή συναρθροιστικά με το υφιστάμενο φωτοβολταϊκό πάρκο, αφού οι φυσικοί διάδρομοι θα είναι διαθέσιμοι για την άγρια πανίδα. Η φύτευση των κατάλληλων ειδών χλωρίδας που προτείνονται στη ΜΕΕΠ αναμένεται ότι θα τονώσει την πανίδα της περιοχής και τη φυσική ένταξη του έργου στο τοπίο.
- Κατά τη φάση λειτουργίας του φωτοβολταϊκού πάρκου θα πραγματοποιούνται εργασίες αφαίρεσης της χαμηλής άγριας βλάστησης που βρίσκεται στα όρια του ΦΒ πάρκου, για τη διατήρηση της ευταξίας και για λόγους ασφάλειας.

5.12. **Επιπτώσεις στο ανθρωπογενές περιβάλλον**

- Κατά τη λειτουργία του φωτοβολταϊκού πάρκου δεν θα υπάρξει αύξηση των επιπέδων θορύβου στην περιοχή, λόγω του ότι η τεχνολογία των φωτοβολταϊκών πλαισίων είναι εντελώς αθόρυβη.
- Κατά τη λειτουργία του φωτοβολταϊκού πάρκου δεν αναμένεται να σημειωθεί οποιαδήποτε επιβάρυνση της οδικής κυκλοφορίας της περιοχής, καθώς οι επισκέψεις στο χώρο του φωτοβολταϊκού πάρκου θα πραγματοποιούνται μεμονωμένα, κάθε μερικούς μήνες.

6. Περιγραφή των μέτρων που προβλέπονται για να αποτραπούν, προληφθούν ή μετριαστούν επιπτώσεις στο περιβάλλον σύμφωνα με τη ΜΕΕΠ

Στην ΜΕΕΠ που κατατέθηκε στην Περιβαλλοντική Αρχή έχουν συμπεριληφθεί αρκετά μέτρα πρόληψης και περιορισμού των περιβαλλοντικών επιπτώσεων του έργου, τόσο κατά το στάδιο κατασκευής, όσο και κατά τη λειτουργία του ΠΕ.

6.1. Επιφανειακά και υπόγεια νερά

Κατά την κατασκευή

- Σύμφωνα με το χωροταξικό σχέδιο, για τον μη επηρεασμό των αργακιών η περιφραγή θα τοποθετηθεί σε απόσταση τριών (3) μέτρων από την κοίτη των εφαπτόμενων με το τεμάχιο αργακιών, ενώ τα φωτοβολταϊκά πλαίσια θα τοποθετηθούν σε απόσταση συνολικά δώδεκα (12) μέτρων περίπου από τα εν λόγω αργάκια.
- Για τη διαχείριση των υγρών αποβλήτων αστικού τύπου θα γίνεται χρήση υποδομών, οι οποίες θα εγκατασταθούν για τη φάση κατασκευής του φωτοβολταϊκού πάρκου. Τα αστικά απόβλητα θα συλλέγονται και θα μεταφέρονται με ειδικά οχήματα μεταφοράς στον πλησιέστερο σταθμό επεξεργασίας υγρών αποβλήτων.
- Η διαχείριση των μεταχειρισμένων ορυκτελαίων θα γίνεται σύμφωνα με τις κείμενες διατάξεις.
- Σε περίπτωση διαρροής καυσίμων, λαδιών ή πίσσας θα γίνεται χρήση άμμου ως προσροφητικό υλικό.

Κατά τη λειτουργία:

- Κατά τον καθαρισμό των πλαισίων να χρησιμοποιείται μόνο νερό, χωρίς τη χρήση οποιουδήποτε άλλου υλικού/υγρού καθαριστικού, για να μην υπάρξει επίπτωση στους υδάτινους αποδέκτες.

6.2. Έδαφος

Κατά την κατασκευή:

- Η προσωρινή αποθήκευση των στερεών αποβλήτων που θα προκύψουν από την κατασκευή και την επέκταση του έργου, καθώς επίσης και οι πρώτες ύλες οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν, προτείνεται να τοποθετηθούν σε χώρο εντός των ορίων του τεμαχίου και σε σημεία τα οποία δε θα δημιουργήσουν οποιαδήποτε όχληση.

Κατά τη λειτουργία:

- Ο φορέας εκμετάλλευσης θα πρέπει να παραδίδει σε αδειοδοτημένους φορείς διαχείρισης τα απόβλητα ηλεκτρικού και ηλεκτρονικού εξοπλισμού που προκύπτουν κατά τη διάρκεια των περιόδων συντήρησης ή βλαβών, αλλά και οποιαδήποτε άλλα στερεά ή/και επικίνδυνα απόβλητα προκύπτουν από τη λειτουργία και τη συντήρηση του εξοπλισμού.
- Κατά τη φάση τερματισμού εργασιών του φωτοβολταϊκού πάρκου, προτείνεται η ανακύκλωση των πλαισίων και των ηλεκτρονικών μερών του συστήματος σύμφωνα με τον περί Αποβλήτων Νόμο.

6.3. Ποιότητα ατμόσφαιρας

Κατά την κατασκευή:

- Συντήρηση και έλεγχος μηχανημάτων για ορθή λειτουργία.
- Διαβροχή των χωμάτων επιφανειών για περιορισμό του ρυθμού εκπομπής σκόνης.
- Αποφυγή διεξαγωγής χωματουργικών εργασιών κατά τη διάρκεια των δυνατών ανέμων.
- Κάλυψη σωρών από αδρανή υλικά για αποφυγή δημιουργίας σκόνης.

Κατά τη λειτουργία:

- Στην περίπτωση πυρκαγιάς εντός του φωτοβολταϊκού πάρκου, προτείνεται όπως, οι κάτοικοι των γύρω κοινοτήτων (1-2 km) παραμείνουν στις οικίες τους με κλειστά παράθυρα και πόρτες, ενώ αυτοί που μένουν σε μικρότερες αποστάσεις (<1 km) θα χρειαστεί να εκκενωθούν.

6.4. Τοπίο

Κατά τη λειτουργία:

- Για περιορισμό των οποιονδήποτε οπτικών/αισθητικών οχλήσεων και για την καλύτερη ενσωμάτωση στο τοπίο της περιοχής, προτείνεται όπως γίνει περιμετρική φύτευση θαμνώδους και χαμηλούς δενδρώδους βλάστησης στην περιοχή μελέτης (σχετική εισήγηση για φύτευση ειδών πιο κάτω (6.5)). Επίσης, κατά τη διάρκεια της αξιολόγησης της εν λόγω Μελέτης ενώπιον της Επιτροπής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων, οι μελετητές ανέφεραν ότι οι αιωνόβιες ελιές που βρίσκονται στα νότια και νοτιοδυτικά του τεμαχίου 134 είναι εφικτό να διατηρηθούν.

6.5. Βιολογικοί πόροι

Κατά την κατασκευή:

- Να αποφευχθεί η άσκοπη επέκταση του εργοταξίου, για να μην απομακρυνθεί αχρείαστα χλωρίδα της ευρύτερης περιοχής μελέτης.
- Εάν απαιτείται, προτείνεται να γίνουν κατάλληλες μετατροπές στη βάση της περιφράξης για να έχει την κατάλληλη απόσταση (15-20 cm) από το έδαφος για να υπάρχει η δυνατότητα επικοινωνίας του τεμαχίου.
- Προτείνεται όπως οι κατασκευαστικές εργασίες να πραγματοποιηθούν εκτός της περιόδου φωλεοποίησης ειδών πτηνοπανίδας, σε συνεννόηση με την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας.

Κατά τη λειτουργία:

- Προτείνεται όπως γίνεται καταγραφή τυχόν θανάτων πτηνών κατά τη λειτουργία του φωτοβολταϊκού πάρκου και η πραγματοποίηση διαβούλευσης με την Υπηρεσία Θήρας και Πανίδας, για εξεύρεση λύσεων αντιμετώπισης.
- Να εξεταστεί το ενδεχόμενο εγκατάστασης σημείων παροχής νερού για την άγρια ζωή, με κατασκευή ομβροσυλλεκτών με ποτίστρες.
- Να εξεταστεί το ενδεχόμενο τοποθέτησης φωλιών για ανθρωποπούλια, για την αύξηση του πληθυσμού στην περιοχή και το βιολογικό έλεγχο των τρωκτικών.
- Η αφαίρεση της άγριας βλάστησης περιμετρικά και εντός του χώρου του φωτοβολταϊκού πάρκου θα γίνεται με χοντροκοπτικές μηχανές για διατήρηση του ριζικού συστήματος του είδους *Sclerochloa dura*, με στόχο την επαναβλάστησή του. Οι εν λόγω εργασίες θα περιορίζονται εντός των ορίων του χώρου ανάπτυξης.
- Για καλύτερη ενσωμάτωση στο τοπίο της περιοχής, προτείνεται η περιμετρική φύτευση θαμνώδους και χαμηλής δενδρώδους βλάστησης στη νότια πλευρά της περιοχής των ακόλουθων ειδών:
 - Θάμνοι: Σχιινιά (*Pistacia lentiscus*), Παλλούρα (*Ziziphus lotus*), Ξυσταρκά (*Cistus creticus*), Δάκρυα της Παναγίας (*Helichrysum stoechas* subsp. *barrelieri*), Μερσινιά (*Myrtus communis*).
 - Δέντρα: Τραχεία Πεύκη (*Pinus brutia*), Κουκουναριά (*Pinus pinea*), Μασισιά (*Schinus terebinthifolius*).
 - Καρποφόρα: Ελιά (*Olea europaea*), Αμυγδαλιά (*Prunus dulcis*), Χαρουπιά (*Ceratonia siliqua*), Κιτρινομοσφιλιά (*Crataegus azarolus*).

Τα πιο πάνω προτεινόμενα είδη είναι προσαρμοσμένα στο ξηρό κλίμα του νησιού και τα περισσότερα ευνοούν τους επικονιαστές, ενισχύοντας την τοπική βιοποικιλότητα.

6.6. Ανθρωπογενές περιβάλλον

Κατά την κατασκευή:

- Τήρηση κανονικού ωραρίου εργασίας και αποφυγή νυχτερινής βάρδιας.
- Περιορισμός των διακινήσεων διαμέσου της οικιστικής περιοχής κατά τις ώρες κοινής ησυχίας για την αποφυγή παραγωγής θορύβου και οχλήσεων.
- Επίβλεψη και τακτική συντήρηση των μηχανημάτων/οχημάτων του εργοταξίου.

Κατά τη λειτουργία:

- Προτείνεται η εγκατάσταση αντικεραυνικής προστασίας εξαλείφοντας τους οποιοσδήποτε κινδύνους για πρόκληση πυρκαγιάς και η εγκατάσταση κλειστού συστήματος παρακολούθησης και έγκαιρης προειδοποίησης, με στόχο την αύξηση του χρόνου αντίδρασης σε τέτοιου είδους συμβάντα και την ουσιαστική μείωση του ρίσκου.
- Προτείνεται η εγκατάσταση πυροσβεστικής φωλιάς στο χώρο του φωτοβολταϊκού πάρκου.

7. Ειδική Οικολογική Αξιολόγηση

Στο πλαίσιο αξιολόγησης της εν λόγω Μελέτης Εκτίμησης Επιπτώσεων στο Περιβάλλον εκπονήθηκε σχετική Μελέτη Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης (ΜΕΟΑ), σύμφωνα με τις απαιτήσεις του Άρθρου 6, της Οδηγίας 92/43/ΕΟΚ για τη διατήρηση των φυσικών οικοτόπων και της άγριας πανίδας και χλωρίδας, καθώς επίσης και σύμφωνα με το Άρθρο 16 των περί Προστασίας και Διαχείρισης της Φύσης και της Άγριας Ζωής Νόμων του 2003 έως 2015, για προτεινόμενα έργα / σχέδια τα οποία δύναται να επηρεάσουν περιοχές του δικτύου Natura 2000 και δεν είναι άμεσα συνδεδεμένα με τους στόχους διατήρησης και διαχείρισης των περιοχών του δικτύου.

Ο χώρος ανάπτυξης του προτεινόμενου έργου γειτνιάζει με την «ΕΖΔ Άλυκος Ποταμός-Άγιος Σωζόμενος (CY2000002)», ο οποίος βρίσκεται σε απόσταση περίπου 130 m στα δυτικά του τεμαχίου ανάπτυξης. Για την αξιολόγηση της ΜΕΟΑ ενώπιον της Ad-hoc Επιτροπής, πραγματοποιήθηκε μία (1) Συνεδρίαση αυτής στις 12/07/2023.

Λαμβάνοντας υπόψη το περιεχόμενο της Μελέτης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, το Διαχειριστικό Σχέδιο της περιοχής ΕΖΔ «Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος», τη σχετική νομοθεσία και τις εξειδικευμένες γνώσεις των ειδικών που συμμετείχαν στην Ad Hoc Επιτροπή, διαφάνηκε ότι η προτεινόμενη επέκταση του φωτοβολταϊκού πάρκου δεν αναμένεται να έχει σημαντικές, μη αναστρέψιμες αρνητικές επιπτώσεις στην ΕΖΔ, κάτι που διασφαλίζεται περαιτέρω με την εφαρμογή συγκεκριμένων μέτρων μετριασμού, που περιλαμβάνονται στο Παράρτημα ΙΙ.

— Η τελική Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης εκδόθηκε στις 05/10/2023 (επισυνάπτεται).

8. Θέση Περιβαλλοντικής Αρχής

Η Περιβαλλοντική Αρχή, κατά τη διαμόρφωση της θέσης της, έλαβε υπόψη τις πληροφορίες που υποβλήθηκαν με βάση το άρθρο 23 του Νόμου, τις θέσεις των μελών της Επιτροπής των εμπλεκόμενων τμημάτων, την επιτόπια επίσκεψη, την Έκθεση Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης, καθώς και τα χωροταξικά και περιβαλλοντικά δεδομένα του χώρου. Μετά από συναξιολόγηση των

πιο πάνω, η Περιβαλλοντική Αρχή δε φέρει ένσταση στην κατασκευή του έργου υπό τους πιο κάτω όρους / προϋποθέσεις που αναφέρονται στο Παράρτημα Όρων της παρούσας Γνωμοδότησης.

Η Γνωμοδότηση συνοδεύεται από Συνοπτικό Σημείωμα της Περιβαλλοντικής Αρχής για τον τρόπο και στο βαθμό στον οποίο ενσωματώθηκαν ή έτυχαν διαφορετικού χειρισμού τα αποτελέσματα των διαβουλεύσεων, όπως αναφέρεται στο Συνοπτικό Σημείωμα, που επισυνάπτεται.

Η Γνωμοδότηση έχει διάρκεια ισχύος όσο και η ισχύς της πολεοδομικής άδειας, νοουμένου ότι, στο διάστημα που μεσολαβεί, δεν επέρχεται μεταβολή των δεδομένων βάσει των οποίων αυτή εκδόθηκε.

Γιώτα Λαζάρου
για Αν. Διευθύντρια Τμήματος Περιβάλλοντος
Περιβαλλοντική Αρχή
12/04/2024
Αρ. Φακ. 02.10.011.005.001.178
131/2012

**ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ι: ΣΥΝΟΠΤΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 29(3)
«ΜΕΕΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΙΣΧΥΟΣ 4.7 ΜW ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
EASYPower, ΚΑΤΑ 1.83ΜW ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΆΓΙΟΣ ΣΩΖΟΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ»**

Αρ. Αίτησης για Πολεοδομική Άδεια: ΛΕΥ/01132/2012/Β

α) Στο πλαίσιο εκπόνησης της ΜΕΕΠ πραγματοποιήθηκε διαβούλευση (μεταξύ άλλων) και με τις πιο κάτω αρμόδιες αρχές, οι απόψεις των οποίων λήφθηκαν υπόψη κατά την αξιολόγηση από την Περιβαλλοντική Αρχή:

Τμήμα Γεωργίας

Το Τμήμα Γεωργίας σε επιστολή του ημερ. 11/8/2022 προς τον Κύριο του Έργου αναφέρει ότι το «στο μεγαλύτερο μέρος του τεμαχίου υπάρχει ήδη εγκατεστημένο φωτοβολταϊκό πάρκο, ενώ το υπόλοιπο μικρότερο μέρος είναι επίπεδο, χαρακτηρίζεται ως μέτριας γονιμότητας και καλλιεργείται με σιτηρά» και ακολούθως συμπληρώνει ότι «μετά την αξιολόγηση της συγκεκριμένης γεωργικής γης, δεν βλέπει με θετική προσέγγιση τη δημιουργία του εν λόγω ΦΒ πάρκου».

Σύμφωνα με τον Όρο 1.11.11 της Γνωμάτευσης για τη «ΣΜΠΕ σχετικά με τη χωροθέτηση των έργων που αξιοποιούν ανανεώσιμες πηγές ενέργειας στον τομέα της ηλεκτροπαραγωγής» ημερ. 21/02/2022, «η μόνιμα αρδευόμενη γη, οι περιοχές αρδευόμενου αναδασμού και ξηρικού αναδασμού και οι περιοχές που αρδεύονται από κυβερνητικό έργο, εξετάζονται ανά περίπτωση μόνο σε περιπτώσεις αγροφωτοβολταϊκών ή/και φωτοβολταϊκών πάνω σε οροφές θερμοκηπίων, σύμφωνα με τις κατευθυντήριες οδηγίες του Τμήματος Γεωργίας και την απαραίτητη προϋπόθεση ότι υπάρχει σε μόνιμη βάση χρήση της γεωργικής γης με κατάλληλες καλλιέργειες». Συνεπώς, ο σχεδιασμός του προτεινόμενου έργου θα έπρεπε να υλοποιούνταν στο πλαίσιο ανάπτυξης ενός αγροφωτοβολταϊκού πάρκου.

Παρόλα αυτά, κρίθηκε εφικτό να αξιολογηθεί το προτεινόμενο έργο ως συμβατικό φωτοβολταϊκό πάρκο, λαμβάνοντας υπόψη το γεγονός ότι οι προσθήκες φωτοβολταϊκών πλαισίων προτείνεται να γίνουν στα κενά του τεμαχίου 134 τα οποία έμειναν ανεκμετάλλευτα κατά την εξασφάλιση των αρχικών αδειών. Συνεπώς, κρίθηκε ότι δεν θα ήταν εφικτό στη συγκεκριμένη περίπτωση να συνδυαστεί η λειτουργία του υφιστάμενου συμβατικού φωτοβολταϊκού πάρκου με αγροφωτοβολταϊκό πάρκο. Επίσης, το νότιο μέρος του τεμαχίου 134 στο οποίο προτείνεται να τοποθετηθεί (συγκεντρωτικά) ο μεγαλύτερος αριθμός φωτοβολταϊκών πλαισίων, δεν χρησιμοποιείται ικανοποιητικά για καλλιέργεια σιτηρών και αντ' αυτού αξιοποιείται για τη φύλαξη μπάλων σιτηρών.

Τμήμα Αρχαιοτήτων

Το Τμήμα Αρχαιοτήτων απέστειλε σχετική επιστολή τον Κύριο του Έργου ημερ. 26/1/2024, μέσω της οποίας ανέφερε ότι δεν φέρει ένσταση στην έγκριση του προτεινόμενου έργου, καθώς δεν υπάρχουν εντοπισμένες αρχαιότητες στα υπό αναφορά τεμάχια, ούτε σε τεμάχια σε γειτνίαση με αυτά. Το Τμήμα Αρχαιοτήτων επισημαίνει ότι στην περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά τη διάρκεια οποιονδήποτε χωματουργικών εργασιών, οι εργασίες θα πρέπει να διακοπούν άμεσα και να ειδοποιηθεί το Τμήμα Αρχαιοτήτων για να προβεί σε δέουσα αρχαιολογική έρευνα, σύμφωνα με

τον Περί Αρχαιοτήτων Νόμο. Σε αυτή την περίπτωση ο αιτητής θα πρέπει να παρέχει στο Τμήμα Αρχαιοτήτων κάθε τεχνική ή άλλη διευκόλυνση για την έρευνα.

Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων

Το Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων (ΤΑΥ) σε επιστολή του ημερ. 24/8/2022 προς τον Κύριο του Έργου αναφέρει ότι «το εν λόγω τεμάχιο εμπίπτει στα όρια κυβερνητικού υδατικού έργου «Ανακυκλωμένο Βαθείας Γωνιάς» και ως εκ τούτου δεν συμφωνεί στη δημιουργία φωτοβολταϊκού πάρκου εντός αυτού».

Κατά την αξιολόγηση του προτεινόμενου έργου ενώπιον της Επιτροπής Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων το ΤΑΥ έλαβε υπόψη του όλα τα δεδομένα που αναφέρθηκαν και ιδιαίτερα το γεγονός ότι πρόκειται για επέκταση δυναμικότητας υφιστάμενου φωτοβολταϊκού πάρκου. Κατά την αποστολή των προκαταρκτικών απόψεων του ΤΑΥ (επιστολή ημερ. 24/8/2022) το εν λόγω δεδομένο δεν είχε γίνει αντιληπτό, γι' αυτό το λόγο τοποθετήθηκαν αρνητικά, θέση την οποία διαφοροποίησαν προς το θετικό κατά την αξιολόγηση του προτεινόμενου έργου ενώπιον της Επιτροπής ΕΠΕ. Το ΤΑΥ απέστειλε σχετικές γραπτές απόψεις για το προτεινόμενο έργο με ηλεκτρονικό μήνυμα ημερ. 19/02/2024, μέσω του οποίου ανέφερε ότι δεν φέρει ένσταση για το προτεινόμενο έργο νοουμένου ότι θα ληφθούν υπόψη οι όροι που περιλαμβάνονται στο εν λόγω ηλεκτρονικό μήνυμα (επισυνάπτεται).

β) Δημόσια Διαβούλευση:

Στο πλαίσιο δημόσιας διαβούλευσης του έργου δεν υποβλήθηκε καμία άποψη ή παράσταση στο Τμήμα Περιβάλλοντος από το κοινό, εντός διαστήματος τριάντα (30) ημερών από τη δημοσίευση της σχετικής Γνωστοποίησης σε δύο (2) ημερήσιας κυκλοφορίας εφημερίδες.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΙΙ - ΟΡΟΙ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΗΣ ΑΡΧΗΣ
«ΜΕΕΠ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΦΩΤΟΒΟΛΤΑΪΚΟΥ ΠΑΡΚΟΥ ΙΣΧΥΟΣ 4.7 ΜW ΤΗΣ ΕΤΑΙΡΕΙΑΣ
EASYPower, ΚΑΤΑ 1.83ΜW ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΆΓΙΟΣ ΣΩΖΟΜΕΝΟΣ ΤΗΣ ΕΠΑΡΧΙΑΣ
ΛΕΥΚΩΣΙΑΣ»

Αρ. Αίτησης για Πολεοδομική Άδεια: ΛΕΥ/01132/2012/Β

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Γενικοί όροι

1.1 Ο κύριος του έργου φέρει ακέραιη την ευθύνη για την τήρηση των περιβαλλοντικών όρων, μέτρων και περιορισμών που επιβάλλονται με την παρούσα Γνωμοδότηση.

1.2 Ο κύριος του έργου δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση τήρησης διατάξεων της κείμενης περιβαλλοντικής νομοθεσίας, ανεξαρτήτως από την ύπαρξη σχετικής ρητής αναφοράς στους περιβαλλοντικούς όρους του έργου.

1.3 Σε περίπτωση που κριθεί αναγκαίο το Τμήμα Περιβάλλοντος θα μπορεί να επιβάλει νέους περιβαλλοντικούς όρους για την προστασία του περιβάλλοντος και οι οποίοι θα είναι άμεσα εφαρμόσιμοι από τον κύριο του έργου.

1.4 Να γίνεται άμεση ενημέρωση του Τμήματος Αρχαιοτήτων, σε περίπτωση ανεύρεσης αρχαιοτήτων κατά τη διεξαγωγή οποιονδήποτε κατασκευαστικών εργασιών. Οι κατασκευαστικές εργασίες θα πρέπει να παύσουν άμεσα εν αναμονή της ολοκλήρωσης των ενεργειών / ανασκαφών του Τμήματος Αρχαιοτήτων, σύμφωνα με τις πρόνοιες του Περί Αρχαιοτήτων Νόμου. Ο Κύριος του Έργου να παρέχει στο Τμήμα Αρχαιοτήτων κάθε τεχνική ή άλλη διευκόλυνση στην αρχαιολογική έρευνα. Η διαχείριση των αρχαιοτήτων που τυχόν ανευρεθούν εμπίπτει στις αρμοδιότητες του Διευθυντή του Τμήματος Αρχαιοτήτων. **Ουσιώδης Όρος**

1.5 Όλες οι εργασίες ανέγερσης και λειτουργίας του έργου να συμμορφώνονται με τους σχετικούς με την προστασία του περιβάλλοντος νόμους, κανονισμούς, διατάγματα και τροποποιήσεις που διέπουν αυτούς, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή και αντικαθίστανται.

1.6 Απαγορεύεται η διάθεση στο έδαφος ή/και το υπέδαφος ή στα νερά ουσιών που ρυπαίνουν ή τείνουν να ρυπάνουν τα υπόγεια ή/και τα επιφανειακά νερά ή/και το έδαφος, σύμφωνα με τους περί Ελέγχου της Ρύπανσης των Νερών Νόμους του 2002 (Αρ. 106(Ι)/2002) μέχρι 2013 [ιστοσελίδα Τμήματος Περιβάλλοντος – www.moa.gov.cy/environment, στη διαδρομή Διεθνείς Νομοθεσίες, Ευρωπαϊκό κεκτημένο, Εθνική Νομοθεσία/Εθνική Νομοθεσία/Έλεγχος και Προστασία της Ρύπανσης των Νερών και του Εδάφους], εκτός εάν η απόρριψη γίνεται σύμφωνα με Άδεια Απόρριψης Αποβλήτων που παραχωρείται από τον Υπουργό Γεωργίας, Αγροτικής Ανάπτυξης και Περιβάλλοντος.

1.7 Απαγορεύεται αυστηρά η καύση αποβλήτων ή άλλων ουσιών ή αντικειμένων.

1.8 Να χρησιμοποιείται μόνο το υφιστάμενο οδικό δίκτυο για την εξυπηρέτηση των αναγκών κατασκευής, λειτουργίας και αποξήλωσης του έργου.

1.9 Για τη σύνδεση με το δίκτυο της ΑΗΚ να χρησιμοποιηθούν οι υφιστάμενες γραμμές.
Ουσιώδης όρος της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης

1.10 Κατά τη διάρκεια της κατασκευής και λειτουργίας του έργου να τηρούνται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα απόβλητα που θα προκύπτουν, κατά σειρά προτεραιότητας, να προετοιμάζονται για εκ νέου χρήση, ανακύκλωση, ανάκτηση ή, όταν αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά αδύνατο, να διατίθενται με τρόπο που να αποφεύγονται ή να μειώνονται οι επιπτώσεις στο έδαφος και τα νερά.

1.11 Να υπάρχει εύκολη πρόσβαση σε όλα τα σημεία του έργου για τις περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης.

1.12 Οι μετακινήσεις των οχημάτων να περιορίζονται εντός του χώρου του εργοταξίου και οι κατασκευαστικές εργασίες να εκτελούνται στην περιοχή χωροθέτησης του φωτοβολταϊκού πάρκου.
Ουσιώδης όρος της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης

1.13 Ο κύριος του έργου να ενημερώνει τον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος σε περίπτωση ατυχήματος ή αμέλειας.

1.14 Να ελέγχεται τακτικά η καλή λειτουργική κατάσταση του έργου. Ο Κύριος του Έργου να επιλαμβάνεται αμέσως των βλαβών, ιδίως όταν προκύπτει ρύπανση του περιβάλλοντος. Στις περιπτώσεις αυτές να ενημερώνεται άμεσα ο Διευθυντής του Τμήματος Περιβάλλοντος.

1.15 Να ετοιμαστεί κατάλληλο πρόγραμμα για σωστή ενημέρωση και εκπαίδευση του προσωπικού, ώστε να διασφαλιστεί η σωστή εφαρμογή των περιβαλλοντικών όρων της παρούσας Γνωμοδότησης κατά το στάδιο κατασκευής και λειτουργίας του έργου.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο κατασκευής του έργου:

2.1 Να γίνει χρονικός προγραμματισμός της φάσης κατασκευής, έτσι ώστε να πραγματοποιηθεί εκτός της περιόδου αναπαραγωγής ή/και μετανάστευσης των ειδών ορνιθοπανίδας.
Ουσιώδης όρος της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης

2.2 Ο εργολάβος να συμμετέχει σε αδειοδοτημένο Συλλογικό Σύστημα Διαχείρισης Α.Κ.Κ., ή να διατηρεί και λειτουργεί αδειοδοτημένο Ατομικό Σύστημα Διαχείρισης Αποβλήτων από Εκσκαφές, Κατασκευές και Κατεδαφίσεις (Α.Κ.Κ.), που εκδίδεται δυνάμει των Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2022 και Κανονισμών του 2023 (Κ.Δ.Π. 112/2023) και των εκάστοτε τροποποιήσεών τους.

2.3 Στην περίπτωση που ο εργολάβος θα διαχειριστεί ο ίδιος κάποια από τα μη επικίνδυνα απόβλητα, να κατέχει εν ισχύ Άδεια Διαχείρισης Αποβλήτων ή Πιστοποιητικό Καταχώρησης στο Αρχείο Διαχειριστών Αποβλήτων, που εκδόθηκαν δυνάμει των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022, για συλλογή και μεταφορά ή/και την επεξεργασία των κατηγοριών αποβλήτων που θα προκύψουν από τις δραστηριότητες που διενεργούνται για την ολοκλήρωση των προνοιών του έργου.

2.4 Σε περίπτωση που δε θα τα διαχειριστεί ο ίδιος υποχρεούται να παραδίδει τα απόβλητα σε Αδειοδοτημένους Φορείς ή Κατόχους Πιστοποιητικού ή να στηριχθεί στις δυνατότητες άλλου Φορέα

που κατέχει τα πιο πάνω προαπαιτούμενα, για τη συλλογή και μεταφορά των κατηγοριών αποβλήτων που θα προκύψουν από τις εργασίες του έργου.

2.5 Ο εργολάβος σε περίπτωση που τα παραγόμενα Α.Κ.Κ δεν θα επεξεργαστούν στον χώρο παραγωγής τους προς επαναχρησιμοποίηση ή για επεξεργασία στο έδαφος (land treatment) από την οποία προκύπτει όφελος για τη γεωργία ή την οικολογική βελτίωση (R10), θεωρούνται απόβλητα και πρέπει να μεταφέρονται σε αδειοδοτημένες Μονάδες για Επεξεργασία/Ανακύκλωση Α.Κ.Κ.

2.6 Ο εργολάβος να υπογράψει το σχετικό Έντυπο Αναγνώρισης και Παρακολούθησης (Κ.Δ.Π. 31/2016) σε κάθε παράδοση και να απαιτεί αντίγραφο του Συλλέκτη-Μεταφορέα που παρέλαβε τα απόβλητα. Τα αντίγραφα θα πρέπει να τηρούνται ως αποδεικτικά στοιχεία της ορθής διαχείρισης των αποβλήτων και να αποστέλλονται στον Διευθυντή του Τμήματος Περιβάλλοντος με την ολοκλήρωση του έργου ή όποτε τους ζητηθούν.

2.7 Πριν την έναρξη εκτέλεσης του έργου να ετοιμαστεί και να φυλάσσεται στο εργοτάξιο ολοκληρωμένο σχέδιο διαχείρισης Αποβλήτων Κατασκευών και Κατεδαφίσεων (ΑΚΚ) σύμφωνα με τις πρόνοιες των Κανονισμών του 2023 (Κ.Δ.Π.112/2023) για την διαχείριση των ΑΚΚ, στα πλαίσια των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 μέχρι 2022.

2.8 Ο επιβλέπων μηχανικός να έχει την ευθύνη παρακολούθησης υλοποίησης του ολοκληρωμένου σχεδίου διαχείρισης των Α.Κ.Κ, σύμφωνα με τον Κανονισμό του 2023 (Κ.Δ.Π.112/2023).

2.9 Σε περίπτωση που οι χώροι των εργοταξίων δεν δύναται να περιοριστούν αποκλειστικά εντός του τεμαχίου χωροθέτησης του έργου, τότε να εφαρμόζονται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων (Διαχείριση Αποβλήτων από Κατασκευές και Κατεδαφίσεις) Κανονισμών του 2023 [Κ.Δ.Π. 112/2023], για εξασφάλιση έγκρισης για χώρο εργοταξίου, εκτός του τεμαχίου του έργου.

2.10 Να ετοιμαστεί Διαχειριστικό Σχέδιο εργοταξίου που να εφαρμόζεται κατά την κατασκευή του έργου. Το εν λόγω σχέδιο να προβλέπει την ορθολογική διαχείριση του εργοταξίου (περιλαμβανομένης και της συλλογής και διάθεσης/απόρριψης αποβλήτων, μεταχειρισμένων μηχανέλαιων, άχρηστων υλικών, αποβλήτων από εκσκαφές, κλπ.) η οποία να φαίνεται μέσα από χωροθετικά σχέδια, στα οποία να φαίνονται ευκρινώς οι διάφοροι χώροι, όπως ο χώρος για την ασφαλή αποθήκευση καυσίμων και χημικών, οι υγειονομικές διευκολύνσεις, οι διαδρομές διακίνησης των βαρέων και άλλων οχημάτων, κλπ. Επίσης, στα χωροθετικά σχέδια οργάνωσης εργοταξίου να παρουσιάζονται ξεχωριστά ο χώρος προσωρινής αποθήκευσης των πρώτων υλών και αποβλήτων, των επικίνδυνων αποβλήτων, τα γραφεία και οι χώροι στάθμευσης.

2.11 Υγρά τα οποία είναι αποθηκευμένα στο εργοτάξιο (π.χ. μη χρησιμοποιημένα μηχανέλαια, καύσιμα, κλπ.) και που θα μπορούσαν να διαρρεύσουν στο περιβάλλον, να φυλάσσονται σε κατάλληλα δοχεία και σε στεγασμένο χώρο με βάση από μπετόν και με περιτοίχισμα.

2.12 Στους χώρους του εργοταξίου να υπάρχουν απορροφητικά υλικά (π.χ. πριονίδι, άμμος) σε επαρκείς ποσότητες ώστε να μπορούν να συγκρατούνται καύσιμα και λιπαντικά σε περίπτωση διαρροής τους. Μετά τη χρήση τους τα απορροφητικά υλικά να συλλέγονται και να διατίθενται σε αδειοδοτημένο φορέα διαχείρισης με βάση τις πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022.

2.13 Τα στερεά, τα υγρά ή/και επικίνδυνα απόβλητα από τις διάφορες εργασίες κατασκευής και συντήρησης του εξοπλισμού και από τυχόν διαρροές (μεταχειρισμένα μηχανέλαια, λιπαντικά, κενοί περιέκτες καυσίμων, πετρελαιοειδών, λιπαντικών, διαλυτών και άλλων επικίνδυνων χημικών ουσιών, ρυπασμένα προσροφητικά υλικά) να αποθηκεύονται προσωρινά, σε κατάλληλα στεγανά δοχεία που να διατηρούνται σε καλή κατάσταση και να μην παρουσιάζουν διαρροές, σε κατάλληλα διαμορφωμένο χώρο εντός των ορίων της ανάπτυξης, στον οποίο θα υπάρχει περιορισμένη πρόσβαση και σχετική σήμανση, με αδιαπέραστες επιφάνειες και προστατευμένοι από τις καιρικές συνθήκες. Στη συνέχεια να παραδίδονται χωρίς καθυστέρηση σε αδειοδοτημένους συλλέκτες για μετέπειτα διάθεση σε αδειοδοτημένες εγκαταστάσεις διαχείρισης, σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022.

2.14 Η προσωρινή αποθήκευση των στερεών αποβλήτων που θα προκύψουν από την κατασκευή του έργου, καθώς και οι πρώτες ύλες οι οποίες θα χρησιμοποιηθούν, να τοποθετηθούν σε χώρο εντός των ορίων του τεμαχίου και σε σημεία τα οποία δεν θα δημιουργήσουν οποιαδήποτε όχληση.

2.15 Να μη γίνεται απόρριψη στερεών ή/και υγρών αποβλήτων ή άλλων αντικειμένων εντός των τεμαχίων της προτεινόμενης ανάπτυξης ή γύρω από αυτά. Η απόθεση των κατασκευαστικών υλικών, αποβλήτων και μηχανημάτων να οριστεί σε σημείο μακριά από την ΕΖΔ «Άλυκος Ποταμός – Άγιος Σωζόμενος». **Ουσιώδης όρος της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης**

2.16 Τα απόβλητα συσκευασίας που θα προκύπτουν να συλλέγονται, να διαχωρίζονται και να αποθηκεύονται προσωρινά με τρόπο που να μην επιβαρύνουν το περιβάλλον. Τα εν λόγω απόβλητα να παραδίδονται σε αδειοδοτημένες μονάδες διαχείρισης σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022.

2.17 Να καταρτιστεί Σχέδιο Έκτακτης Ανάγκης το οποίο να εφαρμόζεται, κατά τη διάρκεια των εργασιών υλοποίησης του έργου, σε περίπτωση ατυχήματος, διαρροής ουσιών (ειδικά επικίνδυνων) στο έδαφος, φωτιάς, έκρηξης, πυρκαγιάς, πλημμύρας, σεισμού και τραυματισμού προσώπου. Σε τέτοιες περιπτώσεις να ειδοποιούνται αμέσως οι εκάστοτε αρμόδιες αρχές.

2.18 Για τις υγειονομικές ανάγκες του προσωπικού των εργοταξίων να τοποθετηθούν χημικές τουαλέτες εντός των χώρων του τεμαχίου του έργου. Τα υγρά απόβλητα από τις χημικές τουαλέτες να παραδίδονται σε αδειοδοτημένους φορείς συλλογής και μεταφοράς, σύμφωνα με τους περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 μέχρι 2022, όπως αυτός εκάστοτε τροποποιείται ή αντικαθίσταται.

2.19 Κατά τη διάρκεια κατασκευής του έργου να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα για ελαχιστοποίηση και καταστολή της σκόνης. Για την ελαχιστοποίηση των επιπτώσεων από τη δημιουργία σκόνης προτείνονται τα πιο κάτω μέτρα, όπως:

- i. Όλοι οι χώροι και οι οδικές προσβάσεις που θα χρησιμοποιούνται από οχήματα να διαμορφωθούν κατάλληλα και να επιστρωθούν με υλικά που θα περιορίζουν την εκπομπή σκόνης στην ατμόσφαιρα, εάν απαιτηθεί.
- ii. Να υπάρχει πρόγραμμα δρομολογίων οχημάτων ώστε αυτά να ελαχιστοποιηθούν με στόχο την κατά το δυνατό μικρότερη έκλυση αέριων ρύπων και σκόνης.

- iii. Τα οχήματα μεταφοράς να διατηρούν χαμηλές ταχύτητες κίνησης (10 χλμ./ ώρα) στους χωμάτινους δρόμους.
- iv. Κατά τη μεταφορά χύδην υλικών από και προς το εργοτάξιο να αποφεύγεται η υπερπλήρωση των φορητών οχημάτων μεταφοράς και το φορτίο να είναι σκεπασμένο.
- v. Να γίνεται διαβροχή όταν και όπου απαιτείται και ιδιαίτερα στους χώρους όπου διεξάγονται χωματουργικές εργασίες και στους διαδρόμους κίνησης των οχημάτων του εργοταξίου.
- vi. Όταν απαιτείται να γίνεται διαβροχή και των θαλάμων αποθήκευσης αδρανών υλικών για την αποφυγή δημιουργίας σκόνης και εφόσον επικρατεί άνεμος ισχυρότερος των 4 Beaufort, να καλύπτονται οι σωροί με φύλλα πλαστικού.
- vii. Οι χωματουργικές εργασίες να αποφεύγονται κατά τη διάρκεια έντονων βροχοπτώσεων για τον περιορισμό τυχόν επιφανειακών απορροών επιβαρυμένων με αιωρούμενα σωματίδια.
- viii. Να μειωθεί κατά το δυνατόν η εναπόθεση / απόσπαση υλικών σε και από σωρούς και η εναπόθεση / απόσπαση υλικών σε και από σωρούς να πραγματοποιείται από το ελάχιστο δυνατό ύψος, έτσι ώστε να αποφεύγεται η δημιουργία κονιορτού.
- ix. Κανένα όχημα μεταφοράς, σκάφος ή κάδος τοποθέτησης αδρανών υλικών να περιέχει υλικό μετά το πέρας των ημερήσιων εργασιών.

2.20 Να ληφθούν όλα τα δυνατά μέτρα ελαχιστοποίησης του θορύβου, όπως:

- i. Χρήση νέων μοντέλων μηχανημάτων και οχημάτων του εργοταξίου.
- ii. Τακτική συντήρηση και λειτουργία όλων των μηχανημάτων/οχημάτων του εργοταξίου.
- iii. Χρησιμοποίηση αντιδονητικών βάσεων και αποσβεστών στα πλαίσια των μηχανών.
- iv. Χρήση σιγαστήρων και πλευρικών παραπετασμάτων.
- v. Τήρηση του ωραρίου εργασίας. Οι θορυβώδεις εργασίες να γίνονται κατά τη διάρκεια κανονικών ωρών εργασίας.
- vi. Να γίνεται σωστός προγραμματισμός των κατασκευαστικών εργασιών ώστε να αποφεύγεται κατά το δυνατόν η συγκέντρωση και η ταυτόχρονη λειτουργία πολλών μηχανημάτων στο εργοτάξιο.
- vii. Να τηρείται κατάλληλο πρόγραμμα δρομολογίων των βαρέων οχημάτων του εργοταξίου για την ελαχιστοποίηση αυτών, με σκοπό την κατά το δυνατό μικρότερη όχληση από την εκπομπή περιβαλλοντικού θορύβου.

2.21 Κατά τον σχεδιασμό της εγκατάστασης να ληφθεί υπόψη η αποφυγή πιθανών αντανakλάσεων και ενοχλήσεων σε περίοικους ή και διερχομένους τόσο στο άμεσο εγγύς περιβάλλοντα χώρο όσο και σε μακρινές αποστάσεις.

2.22 Να γίνει η λιγότερη δυνατή επέμβαση στον χώρο και οι εκχερσώσεις και οι επιχωματώσεις να περιοριστούν στις απολύτως αναγκαίες.

2.23 Να παραμείνουν ανεπηρέαστα τα σημεία όπου εντοπίζονται άτομα του είδους *Sclerochloa dura*, στις περιπτώσεις όπου αυτά δεν επηρεάζονται από την τοποθέτηση φωτοβολταϊκών πλαισίων, στα βόρεια του τεμαχίου ανάπτυξης, εκτός των ορίων περιφράξης. Η βλάστηση στα σημεία αυτά να μην αφαιρεθεί και το ανάγλυφο του εδάφους να μην επηρεαστεί από χωματοουργικές εργασίες.

2.24 Οι αιωνόβιες ελιές που εντοπίζονται στα νότια και νοτιοδυτικά, περιμετρικά του τεμαχίου να διατηρηθούν και να παραμείνουν ανεπηρέαστες από χωματοουργίες ή άλλου είδους επεμβάσεις.
Ουσιώδης όρος

2.25 Οι πάσσαλοι στερέωσης των πλαισίων να στερεωθούν στο έδαφος με τη μέθοδο της πασσαλόμπτυξης, ώστε να αποφευχθεί η μη αναγκαία χρήση μπετόν.

2.26 Η επιλογή των υλικών στήριξης των πλαισίων να είναι τέτοια, έτσι ώστε να αποφεύγονται τα διαβρωτικά υλικά.

2.27 Να τηρηθεί η Ζώνη Προστασίας Υδατορεμάτων που παρουσιάζεται στο χωροταξικό σχέδιο, δηλαδή να τηρηθεί απόσταση τουλάχιστον τριών (3) μέτρων από το όριο της εγγεγραμμένης κοίτης των υδατορεμάτων. Στα σημεία όπου υδατορέματα διέρχονται του τεμαχίου 134, η εν λόγω ζώνη προστασίας να εφαρμοστεί εκατέρωθεν του υδατορέματος. Εντός των ζωνών προστασίας δεν επιτρέπεται καμία επέμβαση, όπως επιχωμάτωση, η εκσκαφή, η εκχέρσωση, η καταστροφή βλάστησης ή η ανέγερση οποιασδήποτε κατασκευής όπως ο τοίχος αντιστήριξης, η περίφραξη κτλ.

2.21 Στα σημεία όπου η προτεινόμενη περίφραξη, η οποία θα κατασκευαστεί περιμετρικά του υπό ανάπτυξη τεμαχίου, διέρχεται υπεράνω των υδατορεμάτων, να διασφαλιστεί ότι η βάση της θα διαμορφωθεί / κατασκευαστεί με τέτοιο τρόπο έτσι ώστε να μην επηρεάζει την εγγεγραμμένη θέση των υδατορεμάτων και να διασφαλίζεται η απρόσκοπτη ροή των υδατορεμάτων. Η κατασκευή της περίφραξης να είναι αδιαπέραστου τύπου, έτσι ώστε να διασφαλίζεται η προστασία των υδατορεμάτων.

2.22 Η περίφραξη, να μην στερεωθεί στο έδαφος με μπετόν. Να τοποθετηθεί ειδική περίφραξη, η οποία να είναι φιλική προς το περιβάλλον, ώστε η πανίδα της περιοχής, να μπορεί να εισέρχεται και να εξέρχεται ελεύθερα.
Ουσιώδης όρος

2.28 Να μη γίνει συμπίεση ή σφράγιση του εδάφους, έτσι ώστε να διατηρηθεί η φυσική χαμηλή βλάστηση και να γίνεται απορρόφηση των όμβριων υδάτων, περιορίζοντας έτσι τον κίνδυνο πλημμύρας στην περιοχή.

2.29 Το επιφανειακό έδαφος να διαφυλαχθεί για τη διατήρηση της ικανότητας απορρόφησης των όμβριων υδάτων.

2.30 Μετά το πέρας των εργασιών να πραγματοποιηθούν φυτεύσεις ιθαγενών ειδών χλωρίδας περιμετρικά του ΦΠ. Αυτό το μέτρο μπορεί να προσφέρει επιπρόσθετους εναλλακτικούς χώρους φωλεοποίησης, ξεκούρασης, τροφοληψίας κλπ. για τα μικρά είδη πανίδας και πτηνοπανίδας.
Ουσιώδης όρος της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης

2.31 Η περιμετρική φύτευση του έργου να γίνει σύμφωνα με τη διαβούλευση που πραγματοποιήθηκε με το Τμήμα Δασών και να επιλεγούν ιθαγενή, τοπικά και αυτοφυή είδη δέντρων και θάμνων, όπως ελιές, μοσφιλιές, συκιές, αμυγδαλιές και συκαμιές προς όφελος της άγριας ζωής. Στις θέσεις που δεν υπάρχει πρόβλημα σκίασης των φωτοβολταϊκών πλαισίων (π.χ. βόρεια όρια των τεμαχίων), για σκοπούς συνεισφοράς στην αφομοίωση του άνθρακα και το τοπίο, να χρησιμοποιηθούν εμβληματικά είδη φυτών, τα οποία να μπορούν να φτάσουν σε μεγάλη ηλικία ή διαστάσεις, όπως ο τρέμιθος και το κυπαρίσσι.

2.32 Κατά τη διάρκεια της κατασκευής να λαμβάνονται όλα τα απαραίτητα μέτρα ασφαλείας των εργαζομένων.

2.33 Ο κύριος του έργου έχει υποχρέωση να αποκαταστήσει τον περιβάλλοντα χώρο μετά την εκτέλεση των κατασκευαστικών έργων.

ΕΝΟΤΗΤΑ Γ: Όροι που πρέπει να τηρούνται κατά το στάδιο λειτουργίας του έργου:

3.1 Να υπάρχει ετοιμότητα εκ μέρους του κύριου του έργου, ο οποίος σε συνεργασία με την Πυροσβεστική Υπηρεσία να λάβει τα κατάλληλα μέτρα (π.χ. αποψίλωση ξηράς βλάστησης κ.λπ.), συμπεριλαμβανομένης της εγκατάστασης υποδομής αντικεραυνικής προστασίας, και να προμηθευτεί τον απαιτούμενο πυροσβεστικό εξοπλισμό (πυροσβεστήρες κ.λπ.) για αντιμετώπιση πυρκαγιάς, έκρηξης και άλλων έκτακτων περιστατικών που θα επηρεάσουν το ανθρωπογενές και φυσικό περιβάλλον.

3.2 Εφόσον γίνεται υγρός καθαρισμός των φωτοβολταϊκών πλαισίων, τότε να χρησιμοποιείται πιεστικό σύστημα νερού χαμηλής κατανάλωσης.

3.3 Ο καθαρισμός των πλαισίων να γίνεται μόνο με νερό και όχι με χημικές ουσίες.

3.4 Να μην γίνεται ανεξέλεγκτη απόρριψη στερεών αποβλήτων ή άλλων αντικειμένων στο χώρο εντός της εγκατάστασης, ενώ απαγορεύεται η απόρριψη αυτών έξω και γύρω από αυτήν.

3.5 Ο κύριος του έργου έχει υποχρέωση να τα παραδίδει σε αδειοδοτημένο διαχειριστή οποιαδήποτε απόβλητα προκύπτουν από τη λειτουργία και συντήρηση του εξοπλισμού, σύμφωνα με τους Περί Αποβλήτων Νόμους του 2011 και 2022.

3.6 Σε περίπτωση που χρειαστεί να γίνει μερική διαχείριση της άγριας βλάστησης στο χώρο που θα έχουν τοποθετηθεί τα πλαίσια, τότε αυτή να γίνεται με χειρωνακτικούς τρόπους, χωρίς τη χρήση εντομοκτόνων ή ζιζανιοκτόνων. **Ουσιώδης όρος της Έκθεσης Ειδικής Οικολογικής Αξιολόγησης**

ΕΝΟΤΗΤΑ Δ: Όροι για την αποξήλωση/κατεδάφιση του έργου

4.1 Η αποξήλωση του έργου να γίνεται με βάση το εκάστοτε ισχύον νομικό πλαίσιο.

4.2 Ο κύριος του έργου υποχρεούται με τον τερματισμό της λειτουργίας του να διασφαλίσει ότι θα αποκαταστήσει:

- i. Κάθε ζημιά που ενδεχομένως έχει προκληθεί στο περιβάλλον από τη λειτουργία τους.

- ii. Το φυσικό περιβάλλον με τη διαμόρφωση και ένταξη του χώρου των εγκαταστάσεων στο περιβάλλον ώστε να επιτυγχάνεται η αναβάθμιση διατήρηση του τοπίου. Αυτό θα επιτευχθεί με την υποβολή κατάλληλων σχεδίων με την πάροδο του χρόνου προς την Περιβαλλοντική Αρχή.
- iii. Κατά τη διάρκεια των εργασιών αποξήλωσης να τηρούνται οι πρόνοιες των περί Αποβλήτων Νόμων του 2011 έως 2022, όπως αυτοί εκάστοτε τροποποιούνται ή αντικαθίστανται. Στο πλαίσιο αυτό, όλα τα απόβλητα που θα προκύπτουν, κατά σειρά προτεραιότητας, να προετοιμάζονται για εκ νέου χρήση, ανακύκλωση, ανάκτηση ή, όταν αυτό είναι τεχνικά και οικονομικά αδύνατο, να διατίθενται με τρόπο που να αποφεύγονται ή να μειώνονται οι επιπτώσεις στο έδαφος και τα νερά.

ΤΜΗΜΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ
Απρίλιος 2024

Yiota Lazarou

From: Alexia Panayi <apanayi@wdd.moa.gov.cy>
Sent: Δευτέρα, 19 Φεβρουαρίου 2024 12:07 μμ
To: 'Yiota Lazarou'
Cc: 'Irene Constantinou'; 'Christalla Nisiotou'; 'Antonis Antoniou'
Subject: RE: Παρουσίαση θέματος β, επιτροπή ΜΕΕΠ 30-01-2024

Αγαπητή Γιώτα,

Σε συνέχεια της πιο κάτω αλληλογραφίας και μετά από μελέτη των χωροταξικών σχεδίων, σας παραθέτω τις απόψεις μας και για τα δύο προτεινόμενα έργα, ως ακολούθως:

Δεν φέρουμε ένσταση για τα έργα νοουμένου ότι στις Γνωμοδοτήσεις θα περιληφθούν όροι:

1. για την εξασφάλιση συμφωνιών με τους εξειδικευμένους αδειοδοτημένους συλλέκτες για διαχείριση των παραγόμενων υγρών αποβλήτων κατά τη φάση της κατασκευής των έργων.
2. για το έδαφος το οποίο θα πρέπει να διατηρηθεί ασφράγιστο και ασυμπίεστο, ώστε να διατηρηθεί η φυσική χαμηλή βλάστηση και να μπορεί να γίνεται απορρόφηση των όμβριων υδάτων και να μην αυξηθεί ο κίνδυνος πλημμύρας στην περιοχή.
3. για τη διασφάλιση της Ζώνης Προστασίας πλάτους τουλάχιστον 3 μέτρων από το όριο της κοίτης (εγγεγραμμένης) των υδατορεμάτων που εφάπτονται των τεμαχίων των δύο προτεινόμενων έργων καθώς και εκατέρωθεν του υδατορέματος που διέρχεται του τεμαχίου με αρ. 134. Σύμφωνα με τα χωροταξικά σχέδια που υποβλήθηκαν, φαίνεται ότι έχουν αφεθεί ζώνες προστασίας είτε 3 μέτρων, είτε 5, οι οποίες κρίνονται ως ικανοποιητικές. Εντός των ζωνών προστασίας δεν επιτρέπεται καμία επέμβαση όπως επιχωμάτωση ή εκσκαφή, εκχέρσωση, καταστροφή βλάστησης ή ανέγερση οποιασδήποτε κατασκευής όπως τοίχος αντιστήριξης, περίφραξης κλπ.
4. όσον αφορά στο μικρό εγγεγραμμένο υδατόρεμα το οποίο, σύμφωνα με το χωροταξικό σχέδιο, φαίνεται να ξεκινά εντός του τεμαχίου με αρ. 239, από το δυτικό του μέρος, δεν προστατεύεται με ζώνη προστασίας. Συνεπώς θα πρέπει να διασφαλιστεί και αυτό με ζώνη προστασίας πλάτους τουλάχιστον 3 μέτρων.
5. όσον αφορά στο μικρό τμήμα του τεμαχίου με αρ. 239 το οποίο εφάπτεται του ποταμού Αλυκού, θα πρέπει να διασφαλιστεί με ζώνη προστασίας πλάτους τουλάχιστον 5 μέτρων από το όριο της εγγεγραμμένης κοίτης του ποταμού. Σύμφωνα με το χωροταξικό σχέδιο, στο εν λόγω σημείο δεν θα τοποθετηθούν Φωτοβολταικά Πλαίσια, αλλά θα κατασκευαστεί περίφραξη η οποία θα πρέπει να μετακινηθεί εκτός της ζώνης προστασίας.
6. στα σημεία, όπου η προτεινόμενη περίφραξη που θα κατασκευαστεί περιμετρικά των υπό ανάπτυξη τεμαχίων των προτεινόμενων έργων, διέρχεται υπεράνω των υδατορεμάτων, θα πρέπει να γίνει τέτοια διαμόρφωση/ κατασκευή της βάσης της, η οποία να διασφαλίζει την απρόσκοπτη ροή των υδατορεμάτων. Σημειώνεται ότι από το δυτικό μέρος του τεμαχίου με αρ. 239 φαίνεται να ξεκινά αριθμός εγγεγραμμένων υδατορεμάτων μικρής λεκάνης απορροής. Ως εκ τούτου και λαμβάνοντας υπόψη ότι, η προτεινόμενη περίφραξη που θα κατασκευαστεί περιμετρικά του υπό ανάπτυξη τεμαχίου διέρχεται υπεράνω των εν λόγω υδατορεμάτων, στο σημείο που φαίνεται να ξεκινούν, θα πρέπει αυτή να μην επηρεάζει την εγγεγραμμένη θέση των υδατορεμάτων και η κατασκευή της να είναι αδιαπέραστου τύπου ώστε να διασφαλίζεται η προστασία των υδατορεμάτων.

Είμαστε στη διάθεση σας για οποιοσδήποτε διευκρινίσεις.

Καλό υπόλοιπο,

Αλεξία

ΑΛΕΞΙΑ ΠΑΝΑΓΗ

Τεχνικός Μηχανικός 1^{ης} Τάξης
Υπηρεσία Προγραμματισμού

ΤΜΗΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΕΩΣ ΥΔΑΤΩΝ
Λεωφόρος Τζων Κέννεντυ 100-110,
1047 Παλλουριώτισσα,
Τ.Θ. 26664, 1646 Λευκωσία, Κύπρος

Τηλ.: 22 609540 Φαξ: 22 609303

Ηλ. Ταχ.: apanayi@wdd.moa.gov.cy

Ιστότοπος: www.moa.gov.cy/wdd

νερό... σταγόνες ζωής

ALEXIA PANAYI

Engineering Technician 1st Class
Planning Division

WATER DEVELOPMENT DEPARTMENT
100-110 John Kennedy Avenue,
CY-1047 Pallouriotissa
P.O.Box. 26664, 1646 Nicosia, Cyprus

Tel: 22 609540, Fax: 22 609303

E-mail: apanayi@wdd.moa.gov.cy

Website: www.moa.gov.cy/wdd

water... drops of life

Σκέψου πριν τυπώσεις - Think before you print